

Izbaja vsako sredo. — Naročnina: za celo leto 30 Din. za pol leta 15 Din. za inozemstvo za celo leto 50 Din — Inzerati po tarifu. — Pismenim vprašanjem naj se priloži znamko za odgovor. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. — Plača in toži se v Ljubljani. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 7. — Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Svetovna kriza kmetijstva.

Kmečki stan ne preživlja danes samo pri nas težkih časov, ampak je tako po vsem svetu in ni je države, kjer ne bi odgovorni gospodje imeli posla čez glavo, da razmišljajo o tem, kako bi to silovito krizo mogli rešiti in spraviti v sklad cene kmečkih pridelkov s cenami industrijskih izdelkov in pa z vrednostjo denarja oziroma z obrestno mero in z višino davkov, kajti jasno je, da ne more plačevati kmet toliko davka, da bi uradniki imeli lahko visoke ali vsaj dobre plače, če sam skoraj nič ne dobi za svoj pridelek, in ravno tako tudi ne more kupovati dragih industrijskih produktov, kolikor bi jih potreboval.

O možnosti rešitve agrarne krize so razni strokovnjaki in narodni gospodarji že mnogo napisali in dajali najrazličnejše nasvete, kako bi se dalo to zlo vsaj omiliti, če se že ne da odpraviti. Eni vidijo rešitev v visokih carinah, drugi zopet zahtevajo še višjo produkcijo žita in živine, tretji pa nasvetujejo sajenje in gojenje le visoko-kvalitativnih produktov. Zaenkrat pa se ni še uresničil noben načrt in nasvet, ampak se razvija kriza svojo naravno pot...

Za nas pa je posebno zanimivo, kaj so ugotovili o krizi poljedelstva na zadnjih sejah »Mednarodnega agrarnega urada« (bira) v Pragi. O splošni krizi kmetijstva je poročal generalni tajnik Mednarodnega agrarnega urada bivši češki minister g. K. Meeř. Iz njegovega obširnega poročila posnemamo sledeče:

»Gospod predsednik, gospodje delegati!

Iz poročil, ki jih je prejel naš urad iz vseh držav od poročevalcev v našem uradu zastopanih organizacij, smo dobili dragocen material, da si lahko ustvarimo precej popolno sliko o splošni krizi kmetijstva.

Ta kriza je splošna in strašna. Ugotovljeno je, da je padla cena rži na Finskem (kjer je rž glavni pridelek) v teku 12 mesecev natanko za polovico. Cena krompirja na Holandskem je padla za dve tretjini; kar je prej veljalo 100 holandskih goldinarjev, to stane danes 32 goldinarjev. V Romuniji imajo pravkar pripravljenih 430.000 vagonov žita za izvoz, kupcev pa ni. Na Holandskem imajo na razpolago 2 milijona žakljev krompirja, pa ga tudi ne morejo nikamor prodati. Če si predočimo te številke, vidimo, da v zgodovini industrije ni niti enega primera tako hude krize, kakor se je pojavila danes v kmetijstvu.

VZROKI KRIZE.

Kje so vzroki krize? Na to vprašanje je treba najprej odgovoriti, kajti dokler ne poznamo vzrokov bolezni, je tudi ne moremo zdraviti.

Prvi in glavni vzrok sedanje agrarne krize je silna nadprodukcija poljedelskih proizvodov; zlasti pa nadprodukcija žita.

V nekem članku, ki ga je napisal jugoslovanski minister dr. Frangeš za naš urad, je dr. Frangeš opozoril zlasti na to, kako je prišlo do krize žita. V južni Ameriki so se pasle še pred vojno po obširnih pašnikih ogromne črede živine in iz južno-ameriških držav (zlasti iz Argentinije) so izvozili leto za letom silne množine zmrznjenega mesa v Evropo, pred vsem v Anglijo. Ko pa je po vojni zavlada po vsej Evropi splošna beda in revščina in ko se je pokazalo, da potrebuje Evropa v prvi vrsti žito, takrat se je začelo seveda splošno povpraševanje po žitu, ker siromašna Evropa mesa ni mogla plačevati. Takrat so začeli z ozirom na izpremenjen položaj v Evropi v južni Ameriki izpreminjati pašnike v njive in nič čudnega ni, če beremo, da se je površina njiv ponekod dvignila za celih 100 odstotkov!

Upoštevati pa moramo še neko drugo okolnost: v poljedelstvu se vedno bolj in bolj uveljavlja stroj. Profesor Warmbold je čisto pravilno ugotovil, da ne uporabljajo dandanes traktorjev (motornih vlačilcev) samo za obdelovanje polja, ampak tudi za pospravljanje žetve, ker z vlačilci vlačijo žito tja do železniških postaj. Od 1. 1919. je padlo število konj v Ameriki za 7 milijonov, v Avstraliji pa za 1 milijon. Naravno je, da se je vsled tega površina travnikov znižala, ker ni bilo treba več toliko krme in da se bo še znižala, kolikor manj bo konj in kolikor več bo motorjev. Travnike in pašnike pa so zopet izpremenili v polja. Tako površina zemlje za pridelovanje žita vedno raste, in ker je žita vedno več, mora padati povpraševanje po žitu, s tem pa tudi cena žita.

ZVIŠEVANJE PRODUKCIJE.

Če pa donos kmečkega gospodarstva na ta način pada, je umevno, da si prizadeva posameznik, ki dobiva kar čez noč manj denarja za svoj doslej doseženi pridelek, pridelati več blaga na istem prostoru, da bi z bogatejšo žetvijo popravil nizko ceno. To so delali posebno švicarski kmetje in tudi mednarodna gospodarska konferenca v Ženevi se je izrekla za zvišanje produkcije. Ta stvar pa ni povsod izvedljiva. Lahko so to naredili v gorati Švici, ki je silno mnogo žita uvažala. Tu je domača zvišana produkcija imela seveda takoj domači trg na razpolago in so švicarski kmetje tudi res dosegli primerne cene za svoje pridelke. Drugod pa je pomenilo zvišanje produkcije le zvišanje domačih neprodanih zalog in s tem pa zopetni pritisk na cene navzdol! Kar je kmet na eni strani pridobil z zvišanjem produkcije, to je izgubil na drugi strani vsled ponovnega padca cen.

PADANJE KONZUMA.

Drugi vzrok splošne poljedelske krize je padanje konzuma (potrošnje). Po vojni se je namreč zelo izpremenil način človeške prehrane. Naša »življenjska stopinja« se je dvig-

nila in se še dviga, mi jemo boljše kakor so ljudje jedli pred vojno, in jedi, ki so jih pripravljali nekaj iz moke, izginjajo. Profesor Strakosch je ugotovil, da rabi Evropa (brez Rusije) danes le še 78 procentov tistega žita kakor pred vojno. V Ameriki je padel konzum moke v primeri s časom pred vojno za 15 procentov in ravno tako rabijo tudi v Nemčiji danes mnogo manj moke kakor pred vojno. Potem moramo upoštevati še to, da je višja »življenjska stopinja« dokaj izpodrinila rž in na njeno mesto postavila pšenico, kar je seveda katastrofalno za tiste dežele, kjer pridelujejo zaradi podnebja le rž.

Na eni strani pada torej konzum žita za ljudsko prehrano, na drugi strani pa se tudi preostalo žito (zlasti rž) ne da porabiti za krmila, ker pada število konj.

DVIG PRODUKCIJSKIH STROŠKOV.

Eden najbolj važnih vzrokov poljedelske krize pa je dvig produkcijskih stroškov. Najbolj so se dvignile mezde poljedelskih delavcev. Najmanj so se dvignile mezde na Finskem, kjer so le za 9 procentov višje kakor so bile l. 1913. V Švici pa so se mezde dvignile za 108 procentov. Dviganje mezd pa se je dalo precej izenačiti (ali »noter prinesti«) z večjo uporabo poljedelskih strojev in pa z znižanjem števila delavnih moči, toda na ta način doseženi prihranki so zelo majhni, ker so se stroji zelo podražili v primeri pred vojno. Stroj, ki je veljal v Švici še pred vojno komaj 285 frankov, stane danes še enkrat toliko. Če so se torej mezde dvignile v Švici za 108 procentov, cene strojev pa za 100 procentov, je ostalo torej skoraj isto razmerje.

Precej boljše se godi v tem oziru kmetom v onih deželah, kjer plačujejo delavce deloma v denarju, deloma pa v naravi. Tam namreč nizka cena »naravne« mezde ni vplivala na količino blaga, ki ga je delavec dobil. Tako je bilo zlasti na Finskem.

VISOKE CENE INDUSTRIJSKIH PRODUKTOV.

Rekli smo že, da so se cene poljedelskih strojev v Švici silno zvišale. To pa ne velja samo za cene poljedelskih strojev, ampak za cene industrijskih izdelkov sploh. Poročilo litvanske kmečke zveze ugotavlja, da so bile cene kmečkih produktov v letih 1926—1929 le za 25—35 procentov višje kakor pred vojno, industrijski izdelki pa so bili za 55—60 procentov dražji. Letos pa so padle cene za kmečke pridelke zopet za 20—30 procentov, žito celo pa 50—60 procentov, industrijske cene pa komaj za 5—10 procentov. Na Latiškem je veljal cent rži l. 1913 še 14'78 zlatih frankov, l. 1930. pa le še 11'40 zlatih frankov, industrijski izdelki pa so bili vsi brez izjeme za 50, 60 in celo za 100 procentov dražji. Kako rastejo vsled visokih cen industrijskih izdelkov tudi produkcijski stroški za poljedelstvo, je jasno.

OBRESTNA MERA IN DAVEK.

Pri določanju produkcijskih stroškov za kmetijstvo je zelo važna tudi višina obrestne mere. Opozoriti hočemo le, da je dosegla obrestna mera v Romuniji bajeslovno višino 30—40 procentov, kakor to ugotavlja romunska kmečka organizacija v svojem poročilu, na Estonskem pa znaša 12—14 procentov. Švicarski kmetje pa so se velebankam z uspehom uprli, ko so hotele obrestno mero neprimerno visoko zvišati.

Ne smemo namreč pozabiti, da se kmečko gospodarstvo razvija javno, pred očmi vseh, in da se tu ne da nič prikrivati, kakor se to da pri drugih pridobitnih podjetjih, katerih gospodarsko delovanje se vrši bolj skrito. Pa tudi če se na to ne oziramo, je vendar še dosti držav, ki zlasti kmečki stan neprimerno visoko obremenjujejo. Iz poročila bolgarske kmečke organizacije vidimo, da se je državni proračun dvignil v 6 letih od 4 in pol milijarde na 8 milijard, v glavnem zaradi pomnožitve števila uradništva, vse breme pa morajo nositi kmetje, ki jih je v deželi nad 75 odstotkov. Poročilo grške kmečke organizacije pa podrobno našteva vse davke, ki so naloženi na kmečke pridelke, n. pr. na tobak, rozine, olje, vino in na žito. Druga velika obremenitev kmetov so bile izvozne carine in romunska kmečka stranka si je pridobila veliko zaslugo, da jih je takoj odpravila, čim je prišla na krmilo.

ODMERA DAVKOV.

Nepravična obremenitev kmetov je tudi v tem, da jemljejo pri odmeri raznih pristojbin, n. pr. pri deščinah, za podlago nekdanjo nakupno ceno zemljišča, ki že zdavnaj več ni resnična in ne odgovarja današnji vrednosti, ker se ne ozira na današnje dohodke od zemlje. Holandsko poročilo pripoveduje, da so tam danes zadolžena zemljišča zelo poceni na prodaj. Če pa kupec danes umrje, morajo plačati dediči pristojbine po ceni zemljišča, ki je veljala takrat, ko so bili kmečki pridelki še zelo dragi.

SOCIALNE DAJATVE.

Silno podražujejo kmečko produkcijo tudi ogromne socialne dajatve. Vse kmečke organizacije so si edine v tem, da morajo biti kmečki delavci ravno tako zavarovani kakor industrijski, zahtevajo pa tudi, da se

državne uprave ozirajo na razliko med kmečkim in industrijskim delom. V praksi pa vidimo, da se določbe industrijskega zavarovanja navadno brez izprememb prenašajo na kmečko zavarovanje. Razlika med produkcijskimi stroški v deželah, kjer imajo socialno zavarovanje, in pa v deželah, kjer ga ni, je seveda silno velika.

BEG V MESTA.

Na višino produkcijskih stroškov vpliva zelo tudi beg ljudi z dežele v mesta, kjer pa le težko dobe delo, dočim ga je na kmetih dovolj.

Take brezposelnike mora kmet podpirati s svojim davčnim denarjem, doma pa ne dobi potrebnih delavcev ali pa jih mora zelo drago plačevati.

POLJEDELSTVO ALI INDUSTRIJA?

Važen vzrok agrarne krize leži tudi v tem, da je mnogo vlad enostransko skrbelo le za razvoj industrije, za kmetijstvo pa se niso brigale. Poročilo francoske kmečke stranke ugotavlja, da so začeli na Francoskem v drugi polovici 19. stoletja posnemati angleški primer, da bi izpopolnili le industrijo. Ta izpopolnitev industrije stoji v tesni zvezi z idejo »proste trgovine« (brez carin), zlasti kar se tiče kmečkih pridelkov. Ogrski trgovski minister Lang pa dokazuje v neki svoji knjigi, da so »prosti trgovci« za odpravo carin le zato, ker računajo, da bodo industrijske delavske mezde tem nižje, čim cenejši bo kruh, zato pa bodo dobički fabrikantov toliko višji, ker bodo sposobni za konkurenco in bodo mogli več prodati.

Tudi prejšnja romunska vladna stranka (»liberalna«) je hotela po angleškem vzorcu za vsako ceno dvigniti le industrijo, kmetje pa naj bi bili samo za to na svetu, da preskrbujejo za fabrike žito po kolikor mogoče nizki ceni. Ni nam treba naglašati, da so zaradi take »politike« po vseh evropskih državah nastale kmečke stranke, da se take politike ubranijo. Čudno je le, da se še dandanes nekatere vlade tako silno ogrevajo za »angleško« oziroma za industrijalno gospodarsko politiko, ko že Angleži sami začenja uvidevati, da v sami industriji tudi ni rešitve. To je dokazalo Angležem visoko število brezposelnih industrijskih delavcev, za katere bi sedaj radi našli zaposlitev na kmetih.

Vidiš, ideologija kot naša, a delo in organizacija najmanj 20 let pred nami. Seveda, bistvo je tole: Sredstev imajo na razpolago kolikor je potrebno. Je pa še druga reč: inteligentnega naraščaja, starejših ljudi, inženjev, doktorjev in drugih je cela armada; vsled tega je lahko. In, nota bene, je vsa ta inteligenca drugačna od naše; delavna, navdušena, pljune v roke in si zaviha rokave. Ko bi še pri nas tako bilo! Kaj! Vsak dan jih pride nekaj, teh dr. in ing. iz Bratislave, da nas »inštruirajo«. V svojem delu se reš zavzamejo za stvar, za pokret.

To je tako v splošnem. Zdaj pa o tečaju samem.

Eberhart je naravnost idealen kraj za prirejanje tečajev. Imajo tam neka poslopja, pravzaprav graščino, ki jo je država kupila od madžarskega mogotca Aponnyja in jo preuredila v »Državno gospodarsko šolo«. V tej ogromni graščini je prostora dovolj. Vse je prav dobro urejeno. Učilnice, spalnice, jedilnice, park, karkoli je potrebno.

In tečaj sam!

Udeležencev, z obema Jugoslovancema, je 34. Sami fejš fantje, sami Slovaki. Naj ti povem, da je to čisto drugačen material kot pa je naš. Ti fantje so res navdušeni za pokret sam; ambiciozni in prav odprtih glav; jaz se kar čudim. Ko bi bilo še pri nas tako!

Imamo pa ves dan predavanja, od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Skoraj malo preveč, včasih so fantje malo utrujeni, kar vidi se jim. Opozoril sem na to ministra dr. Štefánka in zdaj so nekoliko reducirali predavanja.

Vsa predavanja so izvrstna; videti je, da so vsi predavatelji res podkovani v svoji stroki. Največ pa imamo političnih predavanj in seveda še več pa organizatoričnih, ki so zame prava zakladnica novih spoznanj, tako da bom vse lažje in boljše vodil naš tečaj v februarju. — O tečaju samem bom še drugič napisal vse natanko in tudi metodo tečaja, ki je prav dobra.

V dneh našega tečaja meseca februarja v Ljubljani bomo imeli tudi obisk. V Ljubljano prideta na otvoritev našega tečaja minister dr. Štefánek, predsednik »Slobodné Učenie Sedliacke« v Bratislavi, in podpredsednik ing. Merhart ter ostaneta nekaj dni v Ljubljani. Z obema sem že govoril o vsej zadevi.

France Grželj.

Vzgoja in izobrazba slovaške kmečke mladine.

»Koj prvi dan, ko sem prišel v Eberhart, bila je nedelja 11. januarja, je bila otvoritev tečaja. Čisto drugačna otvoritev kot pri nas, namreč z ozirom na to, da se je otvoritve udeležila vsa »stara garda«, na čelu ji ministra dr. Štefánek in dr. Slávek. Videl sem, da je na fante to precej močno uplivalo. In tudi vse slovaško-kmečke voditelje in delavce-inteligente. Kar vrstile so se govorance; kot zadnji pa je govoril minister dr. Slávik, ki je imel dober ideološki govor.

Moram pa reči, da sem na koncu otvoritve tega tečaja S. U. S. imel utis, da sedim doma v Ljubljani, v dolini Šent florjanski; čisto isto ideološko (miselno) vsebino sem čul, še za las ni drugačna od naše, pa bodisi v nacionalnem, gospodarskem, verskem ali kulturnem oziru. Zanimivo! Prav tako kot naše

* Dne 1. januarja se je pričel v Eberhartu pri Bratislavi dvomesečen izobraževalen tečaj za slovaške kmečke fante, katerega sta se udeležila tudi Slovenca France Grželj iz Ljubljane in Anton Kline iz Gor. Polja pri Novem mestu. Tovariš Grželj nam je poslal o tečaju naslednje pismo:

je to njih nacionalno vprašanje. Gospodarsko-socijalno vprašanje: zastopajo načela malih kmetov, kot je teorija našega dr. Novaka; razlika je le v tem, da imajo vmes še eno pogojno črto, namreč, Nemce in Madžare, to se pravi, male kmete nemške in madžarske narodnosti, ki jih nočejo v svoj tabor, zakaj?, tega ne vem, bržkone pa iz čisto »čustvenih« vzrokov! — Njih versko vprašanje: boj proti klerikalizmu, ki ima na Slovaškem precejšnjo moč — namreč materialno (zadružništvo in banke)! — v svojih rokah. To je tista ludova stranka, ki ji stoji na čelu Hlinka in katera ima precej ljudi za sabo. Ti Slovaki so velikanski duševni sužnji politične duhovniške tiranije, ki jih izrablja do skrajnosti ter jim ne da politično-svobodno dihati. Torej, ti agrarni voditelji se vsi izjavljajo za vero, vero, kot socialno-družabno funkcijo, a vsi so tudi za »dematerijalizacijo cerkve«! Kot mi! Najtežji posel vseh poslov!

Približno take so vse črte njih ideologije, ki jo izključno pridigajo le mladini.

Dopisi

Sv. Katarina pri Rog. Slatini. S m r t n a k o s a nam je požela dne 27. jan. vzglednega moža Jožefa Sekirnika (po domače Šolekov Jože), očeta sedanjega župana tukajšnje občine Antona Sekirnika. Rajni Jože je bil star 83 let. Bil je 30 let občinski odbornik in trikrat izvoljen za župana. Kako priljubljen je bil v občini, je dokaz njegov pogreb, katerega se je udeležila skoro cela občina in veliko ljudi od vseh sosednih občin. Bil je neustrašen borec kmečke ideje. Ob slovesu od rojstne hiše na pokopališče je govoril v imenu občine posojilnični in občinski tajnik Anton Kos, v imenu njegovih otrok pa gđ. Terezika Breznikova. Dragemu Jožku želimo, naj mu bo zemljica lahka, sorodnikom pa naše sozaljce.

Sv. Križ pri Rog. Slatini. V torek dne 27. januarja je obhajal v naši nadžupniji sedemdesetletnico naš č. gospod nadžupnik Franc Korošec. G. nadžupnik je še popolnoma čvrst in zdrav, kar je nam faranom v največje veselje. Tako delavnega in dobrega dušnega pastirja nam Bog ohrani pri najboljšem zdravju še mnoga leta.

Novice

Zaključeno zasedanje banovinskega sveta. Ban Dravske banovine g. dr. Drago Marušič je zaključil zasedanje banovinskega sveta v četrtek 29. januarja z velikim in pomembnim govorom, v katerem je z zadovoljstvom ugotovil, da so se vsi člani banovinskega sveta strinjali s predloženim proračunom in njegovimi socialno-gospodarskimi smernicami.

Umrl je v Ljubljani prelat dr. Jožef Lesar, v Radomljah pa mornariški kurat v pokoju Janko Sedej.

Dr. Voja Veljković umrl. V Beogradu je umrl bivši večkratni minister dr. Voja Veljković.

Metlika dobi okrajno glavarstvo? Metličani že dalj časa vodijo akcijo, da bi postalo njihovo mesto sedež okrajnega glavarstva s področjem metliškega okrajnega sodišča in iz delov ozemlja krajnega glavarstva Jaska in Karlovac. Proti njihovi akciji so pa nastopili nekateri okoliški župani in nastala je huda borba za razdelitev Bele Krajne v dve glavarstvi in proti. Odločitev še ni padla.

Razpisane službe gozdnih čuvajev. Šumska direkcija v Skoplju potrebuje za svoj teritorij 40 gozdnih čuvajev (logarjev). Prošnjo je treba vložiti do 1. marca na šumarsko direkcijo v Skoplju.

Izvršbe v Dravski banovini. Okrajna sodišča v Dravski banovini so izvršila lansko leto 55.903 raznih izvršb v civilnih zadevah. Predlanskim jih je bilo 3167 več kot lansko leto.

Novo jugoslovanske ladje. Do konca februarja bo dobila Jadranska plovnica tri nove ladje, ki bodo te dni dograjene v angleških verževnih delnicah.

Dirk. in jahalno društvo št. Jernej. Dne 8. februarja t. l. se vrši občni zbor »Dirkalega in jahalnega društva« z običajnim dnevnim redom v gostiln. prostorih tov. Ig. Čampe ta ob pol 3. uri popoldne. Odbor.

Rudnik so zaprli. Svinčeni rudnik Sitarjeva v Litiji je te dni popolnoma ustavljen delo. Vsi rudarji so bili odpušeni in so morali s trehuhom za kruhom po svetu, ali so se pa vrnili na svoje borne, toli bolj ljubljene male kmetije.

Zastaranje vojnice. Ministrstvo financ, oddelek za davke, je odločilo z razpisom z dne 15. decembra 1930, št. 92247/III., da veljajo odredbe čl. 153. zakona o neposrednih davkih, ki obravnavajo zastarenje davkov, povsem tudi za vojnice. To se pravi, da zastara pravica države do odmere davka glasom čl. 153. zak. o neposrednih davkih v 5 letih od dne 1. januarja onega leta, v katerem je nastala davčna obveznost.

Občni zbor Zveze gostilničarskih zadrug v Mariboru se je vršil v četrtek, 29. januarja v dvorani hotela »Orel«. Zastopanih je bilo 19 zadrug po 76 delegatih, ki so zastopali 1803 člane. Zveza je zaključila preteklo poslovno leto z lepim uspehom za napredek gostilničarske in hotelirske obrti.

Umrla je 95 let stara Marija Bezjak, vžitarica na Bučah. Bila je do zadnjega zdrava in pri prav dobrem zdravem humorju.

Iz milijonov postali tisoči in tudi ti pridejo prav. V Ameriki je te dni umrl brez testamenta Janez Kozlevčar iz višnjegorskega okraja. Njegova dediščina znaša 4097 dolarjev in se bo razdelila na 8 dedičev. Tri prave sestre dobe vsaka po 939 dolarjev, ostalo pa pride na ostalih pet polbratov in polsester. Nekateri časopisi so prinesli vest, da je Kozlevčar zapustil 400.000 dolarjev, kar bi znašalo 22 milijonov dinarjev. Škoda, da

Orožništvo žandarmerijske stanice v Podčetrtku je prijelo nevarnega tatu Karola

Najbolje kupite

nogavice, damske in moške rokavice, damsko in moško perilo Beugerjevo, puloverje, telovnike (vestije) žepne robce, kravate, ovratnike, arajce, šifone, glote, čipke, vezenine, gumba, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toaletne potrebščine le pri

JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prečernovega spomenika, ob vodi

Vaha na Bučah. Ravno v trenutku, ko je bila miza obložena s pečenimi purami in svinjetino, kar je bilo seveda vse ukradeno.

Zdrobilo je nogo Zagozdovi iz Prelaskega. Vozila je vino, tri polovnjake, pod breg, kjer zavije cesta proti Kozjem. Tam se je zapletla med štrange in prišla z nogo pod kolo. Še isti dan so jo spravili v celjsko bolnico.

so se ti milijoni skrčili le na vsoto 229.400 dinarjev, ki bo pa srečnim dedičem ravno tako prav prišla.

Nagrade za razstave goveje živine. Da bi se kmetje čim bolj navajali k živinoreji in vzgajali čim boljše živino, želi minister za kmetijstvo, da se priredi čim več živinskih razstav brez ozira na to, ali gre za čistokrvne pasme ali ne. Ministrstvo ima na razpolago še gotove vsote iz tekočega proračuna, ki jih je treba še pravočasno izkoristiti. Zato so bile s posebnim razpisom opozorjene občine, da izkoristijo inicijativo ministrstva za kmetijstvo, ki bo o priliki razstav nagradilo živino, ki bi lahko najbolje služila za selekcijo in plemo. V primeru, da ni mogoče prirediti razstave v poedinah občinah, naj se priredi razstava za ves srez na kraju, ki je za kmete najugodnejši.

Gojenci vojne obrtne šole ne morejo na srednje šole. Na predlog ministra vojske in mornarice je ministr za prosveto glede gojencev vojne obrtne šole, ki so končali pomočniški in mojstrski tečaj, odredil, da se ne sprejemajo v gimnazije in druge srednje šole brez predhodnega dovoljenja vojnega ministra.

Nagel razvoj Beograda. Po uradni statistiki je bilo v Beogradu od leta 1920 do vštetelega 1930 zgrajenih 3685 poslopij z 12.568 stanovanji v skupni vrednosti približno treh milijard dinarjev.

Nemški razredi na osnovnih šolah. Prosvetno ministrstvo je odredila, da se naj otvorijo po določilih zakona o narodnih šolah oddelki z nemškim učnim jezikom na osnovnih šolah v Celju, Lazah, Črmošnjicah in Dragih.

Jugoslovanska narodna banka bo pričela v najkrajšem času tiskati v novi tiskarni banarske bankovce so bili izdelani na Franco-kovce po 1000 Din. Klišeji za nove 1000 diskem.

Darovalcem krvi. Kirurški oddelek banovinske bolnice se je s posebnim pozivom obrnil na darovalce krvi, ki bi bili pripravljene darovati svojo kri za bolnike kirurškega oddelka v Ljubljani. V mnogih slučajih se s takojšnjo transfuzijo (pretočenjem) krvi reši življenje bolnika, ki bi moral v sled zube lastne krvi umreti. Vsak darovalec krvi bo najpreje preiskan ter nato opredeljen po skupini krvi, obenem pa se zaveže, biti na razpolago za morebitne potrebe. Tako imajo organizirane darovalce krvi že po vseh bolnicah. Poziv ljubljanske bolnice velja pred vsem darovalcem krvi iz Ljubljane, da so v slučaju potrebe takoj na razpolago.

Vlom v župnišče. Pretekli teden je bil izvršen v župnišču v Slovenjgradcu drzen vlom. Vlomilci so vdrli v župnikovo sobo, odprli blagajno in odnesli ves denar, kolikor

ga je bilo v njej. Značilno je to, da je bil vlom izvršen v času, ko se je župnik g. Či. žek nahajal v Ljubljani pri zasedanju banškega sveta.

Uboj v Slov. Goricah. Kmetica Ana Šegula iz Sakovška pri Ptujju je priredila pretekli teden domačo veselico. Udeležilo se je mnogo ljudi in med drugimi tudi 33-letni Ivan Šegula ter 26-letni Leopold Čeh. Ko jima je vino že dobro razgrelo možgane, sta se pričela ta dva med seboj prepirati in napadati. Šegula je potegnil nož in zadal Čehu več smrtnih ran, da je ta kmalu izkrvavel in umrl. Zločinca so orožniki oddali v ptujske zapore.

Cimentiranje sodov in privatni žigi lastnikov. Minister trgovine in industrije je spremenil določila pravilnika o oznamovanju sodov v toliko, da se bodo odslej smeli zasebni žigi — in sicer v obliki elipse ali kroga — stavljati na isto dno soda, kjer so uradne označke, torej tudi na dno, na katerem je odprtina za iztakanje.

Dvodnevni kletarski tečaj se vrši dne 13. in 14. februarja (petek in sobota) t. l. na ban. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 8.—12. in od 14.—18. ure.

Možnost izvoza našega vina na Češko. Uradno se poroča: V svrhu čim boljšega plasiranja našega vina v češkoslovaški je privilegirano izvoznško društvo stopilo v zvezo z največjo zadržno zvezo na Čehoslovaškem, ki dobavlja vino češkim vinarskim zadrugam. Vodijo se že pogajanja. Privilegirana izvoznška družba je prepričana, da bo na ta način mogoče prodati na Čehoslovaško večjo količino naših vin. Privilegirano agrarno društvo je dobilo sporočilo od te zadržne institucije, da je popohnoma zadovoljna z vzorci, ki so ji bili poslani.

Pravoslavne cerkve v Beogradu. Pravoslavna patriaršija in mestna občina beograjska sta te dni določili gradbene prostore za 12 novih pravoslavni cerkva. Že letos bodo pričeli z gradbo dveh velikih cerkva in sicer Sv. Save in Sv. Marka. Ostale bodo gradili postopoma in to po potrebi, ki se bo pokazala z naraščajočim prebivalstvom.

Sarajevski boben. Sarajevsko okrajno sodišče je imelo v preteklem letu 10.760 izvršb na premičnine in nepremičnine zadolženih Sarajevčanov. Iz tega visokega števila rubežnov je razvidno, da ni v Bosni nič manjša kriza, kakor pri nas, če ni še hujša.

Zrtve bede. Že lansko leto je izvršil samomor Triva Jovanov iz Stare Kaniže vsled bede, ker ni mogel preživljati žene in devetero otrok. Te dni pa je izvršil samomor tudi njegov najstarejši sin, komaj 15 letni deček. Pred par dnevi je odšla še mati in najstarejša hčerka od doma in sta objeti skočili v Tiso. Doma je ostalo 7 sirot brez kruha in staršev.

Zob za zob. Te dni so bili obsojeni na smrt na vešalih Zorka Paničeva iz Požarana, okraj Glina, njen ljubček Zdravković in kovač Osman Zeković. Zorka bi se bila rada odkrižala svojega moža, da bi lahko živela z ljubčkom Zdravkovićem. Najela je za 600 Din kovača Zekovića, da je njenega moža zadal, pomagala pa sta mu tudi Zdravković in Zorka. Plačilo bodo vsi trije prejeli na vešalih.

Divjega prašiča, težkega 170 kg, so ustrelili 18. januarja na Veterniku. Sreča je bila najbolj mila nekemu Ljubljancu, da ga je najbolje zadel med drugimi strelji. Vzel ga je s seboj.

Kakor v Babilonu. Mednarodni statistični urad je dognal in ugotovil, da govorijo Evropejci v nič manj kot v 125 jezikih.

Zamorec član francoske vlade. Novo francosko vlado je sestavil poslanec Laval. V njegovo vlado je vstopil kot državni podtajnik za kolonije tudi senegalski zamorec poslanec Diagne.

Pri prehlajenju, hripi, vnetju v vratu, oteklih mandljah, živčnih bolečinah, trganju v udih storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznjenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne »Franz-Josefove« grenčice. »Franz-Josefova« voda radi sigurnega učinka pri prijetni uporabi. »Franz-Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in Po sodbah univerzitetnih klinik se odlikuje specerijskih trgovinah.

Na štiri leta težke ječe je bil te dni obsojen pred banjaluškim sodiščem inženjer Goranin, ker je poneveril večjo vsoto državnega denarja pri prodaji železniških pragov. Državi mora povrniti poleg tega še 520.000 Din.

Živi zgoreli. V hiši gostilničarja Nikole Zuljevića v dalmatinski vasi Dolac je nastal ponoči, ko so vsi spali, ogenj. Plamen je s tako naglico objel poslopje, da se gostilničarjeva družina ni mogla več rešiti in so vsi živi zgoreli.

Sneg zasul 13 alincev. Skupina 13 italijanskih alincev je odšla reševati neko potrolo, ki jo je zalotil vihar visoko v gorah. Iskana patrola treh mož se je zatekla v neko francosko planinsko kočjo, reševalno ekspedicijo je pa zasula lavina tako, da je vseh 13 alincev našlo smrt pod sneženim plazom. Iskana patrola se je nepoškodovano vrnila na svoje mesto.

Za dobrodelne namene je zapustil južnoafriški milijonar Otto Beit 52 milijonov frankov in pol.

Smrt Nobilovega rešitelja. Pretekli teden se je ubil na letališču švedski letalec kapitan Lundborg. Padel je z aeroplanom vred na zemljo iz višine 50 m in obležal mrtev pod ruševinami letala. Junija 1928. je rešil junaški Lundborg ponesrečenega italijanskega raziskovalca severnega tečaja generala Nobila in ga z ledene plošče prepeljal v letalu na kopno in tvegati pri tem svoje lastno življenje.

Rusi so povečali za letošnje leto bombažne nasade od 146.000 na 450.000 hektarjev.

Borba z roparji. V glavnem mestu Argentine Buenos Airesu se je vnela preteklo soboto ljuta borba med policijo in roparji. Najprej je bil izsleden sredi med sprehajajočo množico poglavar roparske tolpe Giovanni. Policist ga je hotel aretirati, toda v istem trenutku ga je že bandit ustrelil, tudi drugi policist je padel od njegovega revolverja. Slednjič ga je policija vendarle obvladala in zaprla. Pri zaslišanju je izdal hišo, v kateri se skriva cela njegova roparska tolpa. Policija je hišo banditov obkolila in vnel se je strahovit boj, ki je trajal tako dolgo, dokler niso obležali vsi roparji mrtvi ali ranjeni.

Hudo maščevanje. V italijanski provinci Benevento se je maščevala mati nekega ženina na zverinski način nad nevesto in njenimi sorodniki. Mati se je prvotno na vso moč upirala ženitvi svojega sina. Prišlo je do svatbe in mati je uredila tako, so sorodniki obeh rodbin sedeli ločeno pri mizah. Proti koncu pojedine je prinesla mati za nevesto in njene sorodnike najboljšo vino, v katerega je pa primešala močan strup. Kmalu so morali zastrupljene v smrtnih krčih prepeljati v bolnico, mater so pa aretirali orožniki.

Močan potres v Albaniji. V albanskem mestu Korči je pretekli teden izredno močan potresni sunek porušil skoraj celo mesto. Okoli 700 hiš je v razvalinah. Prebivalstvo je pobegnilo v okolico mesta in prebiva na prostem po vojaških šotorih. Telefonska in električna napeljava je docela pokvarjena. Mnogo oseb je bilo ubitih, še več pa ranjenih. Vlada je z italijansko pomočjo odposlala v prizadete kraje z letali prvo pomoč v zdravilih in živilih.

Denar, denar . . . Upravni odbor belgijske kemične tvornice d. d. Florece je na svoji seji odstavil ravnatelja tovarne Bernhard Laubya radi nekkih nerednosti v poslovanju. Odstavljeni ravnatelj je užaljen odšel od seje delničarjev in se čez kake pol ure

vrnil z naperjenim revolverjem in pričel divje streljati na navzoče delničarje. Enega je usmrtil, več težko ranil, nato pa še sebe ustrelil.

Od lakote je umrl v Splitu pekovski delavec Franc Moder iz Slovenije. Prišel je iskat delo, a ga ni našel. Vsled lakote se je zgrudil sredi ceste na tla in umrl.

Strašna rudniška nesreča se je pripetila pretekli teden v rudniku »Betty« pri Lintonu v državi Iliani. Vsled eksplozije podzemskih plinov so našli smrt vsi rudarji enega rova.

Slaba tolažba. Nemška poštna uprava je dovolila vsem brezposelnim 6 mesečno brezplačno uporabo radija.

Albanski kralj Zogu nevarno bolan. O boleznih albanskega kralja Zogua se je zadnje čase mnogo pisalo. Nekateri so trdili, da je vzrok njegovih boleznih težko zastrupljenje z nikotinom vsled premočnega kajenja, drugi zopet, da ima v grlu v zadnjem stadiju razvitega raka ali tuberkulozo, tretji pa, da ima težko želodčno in črevesno bolezen. Že pred pol leta je dal kralj Zogu poklicati z Dunaja najboljšega specialista, da se z njim posvetuje o svoji bolezni. Od tedaj pa se je bolezen razvijala naprej in Zogu je te dni kar nemudoma odpotoval sam na Dunaj, da se posvetuje z zdravniki. Nekateri mu odmerjajo le še nekaj mesecev življenja.

Da zmanjša državna bremena, namerava mehiška vlada popolnoma odpraviti vojno mornarico.

Neverjetno se sliši vest angleških časopisov, da znaša število brezposelnih na Kitajskem okoli sto milijonov ljudi. Celokupno prebivalstvo Kitajske šteje nad 500 milijonov prebivalcev.

Belgija se utrjuje. Belgijska vlada je sprejela velik načrt za zgraditev močne obrambne črte ob nemški meji. Tekom prihodnjih štirih let hočejo zgraditi 31 novih utrdb.

Samí so ga sodili. V severni Dakoti v Ameriki je udrta razjarjena množica v Shaferjevsko sodišče, zvezala sodnika in odpeljala iz zaporov nekega zločinca, ki je umoril celo družino. Zločinca so odpeljali z avtomobilom do nekega mostu in ga tam obesili.

Ruski carski dragulji. Pri newyorškem sodišču bi se imela v kratkem vršiti dražba ruskih carskih draguljev. Proti temu sta vložili oster protest sestri bivšega carja, veliki kneginji Ksenija in Olga. Najbrže pa ta protest ne bo nič zalegel.

Po enem letu razkrit zločin. Visoko v italijanskih Alpah se je jeseni leta 1929 zgubil kemik Ferdinand Mezzori s svojo priležnico. Maja meseca lanskega leta so našli njuni trupli. Vsi so domnevali, da sta postala žrtvi nesreče. Te dni pa je prišlo na dan, da je bila njuna smrt posledica strašnega zločina. Mezzori je bil namreč zavarovan za življenje v višini 1 milijon 200.000 lir. Premije za to zavarovalnino pa ni sam plačeval, ampak je imel še tri kompanjone. Z njimi je sklenil pogodbo, tako da bi po njegovi smrti dobila njegova dva otroka od prave žene 200.000 lir, 1 milijon bi bil pa razdeljen med 3 kompanjone. Ti trije so zasnovali zločin. Pregovorili so njegovo priležnico, da ga je zvalila na izlet v gore, tam ga je pa pahnila v prepad. Njo pa, edino pričjo zločina, je ubil eden izmed treh kompanjonov, ki je prežal na njo skrit za skalami. Policija je sedaj vso zločinsko trojico aretirala.

Kmetovalci, podeželski trgovci in obrtniki!

Kadar naročate kakršnekoli vrste tiskovine za občinske urade, zadruga ali društva, se obrnite zanesljivo glede cen in solidne postrežbe na

TISKARNA »MERKUR«
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23.

Vaški odmevi.

Beseda »kriza« je danes v vseh ustih, ali najmanje razpravlja o nji najbolj prizadeti in to je kmetovalec. Obremenjen z davki nosi to svoje težko breme potrpežljivo, štedi kar se da, dela in gara tako, da nima niti časa, da bi o nji govoril — razun tega jo pa čuti na vsakem koraku.

V zvezi s to krizo se pa po časopisih precej živahno razpravlja o načinu, kako naj bi se ista omilila. Priporočalo se je na primer v nekaterih listih, da se naj poseje pšenice in žita samo toliko, kolikor bi zadostovalo za prehrano ljudstva v državi in da se naj osvobodjena tla nasejejo odn. posade z drugimi koristnimi rastlinami. — Na tem mestu naj bo rečeno, da se to nas Slovencev ne tiče, ker ne pridelujemo toliko žita, da bi ga izvažali, niti bi mogli mesto žita nasaditi druge rastline (tobak, mak, bombaž, riž), ki bi nam donšale več dobička. — Mi slovenski kmetje vemo samo to, da bo najbolje, če izkoristimo vsako ped zemlje in da po mogočnosti pridobimo še več kakor doslej, čeravno z manjšim dobičkom. Čim več si bomo pridelali, tem boljše za nas. Potrebno je, da že danes razmišljamo, če ni vendar le mogoče, da izkoristimo del kakega pašnika ali pa livade v bodoči v igredi v svrhu povečanja prihodov. Res je — dela bo malo več, ali na koncu bo tudi več dohodkov.

Zares — milo nam bo, če bo naša vlada uresničila naše želje glede odplačila davkov na več let, kar nam bo pomagalo do nekod iz naših zadreg. Reči moramo — do zadnjih deset let ni imela nobena vlada toliko razumevanja za kmečki stan kakor baš sedanja, ter smo ji vsled tega vsi kmetje zahvalni. —

O. A. S.

Čas za obrezovanje sadnega drevja je tu!

Preskrbite si orodje znamke »KUNDE I sin«, katero je priznано najfinejše za obrezovanje in katerega dobite najugodnejše pri tvrdki z železino

Štanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

Občni zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva v Slovenjgradu je obiskalo letos 60 članov. Razen tega še sreski kmetijski referent in višji sreski pristav g. Eiletz. Tajnik g. Kopač je med drugim poročal, da je podružnica ustanovila lastno drevnico in imela v tem pretečenem letu lepo uspel sadni ogled, združen z razstavo cvetlic in vkuhanega sočivja. Ocenjevalna komisija pod vodstvom g. ing. Skubica je priznala 32 razstavljalcev diplome, katere njim je g. višji pristav Eiletz razdelil z lepim nagovorom. Odboru pa se je v imenu oblasti zahvalil za dosedanje uspešno delovanje podružnice, ki se naj razcvete v ponos celega okraja. Soglasno se je zopet izvolil stari odbor: predsednik Rogina Ivan, namestnik Pečoler Franc, tajnik Kopač Leopold, blagajnik Franjo Cajnkó. Odborniki: Lobe Franc, Žerjav Anton, Klugler Ivan, Radšel Ivan, Vrhnjak Ivan, Glasenčnik Franc, Slemnik Urban in Vrtač Jožef. Pregledovalca računov: sres. kmet. ref. Wernigg Franc in nig. Vinko Vrhnjak. Kot delegata za glavno skupščino: pred. Ivan Rogina in Franjo Čojnko. Poročilo načelnika o delovanju podružnice in sadjarstva v splošnem je bilo hvalevredno in podučljivo. Blagajnik pa je poročal o nekaterih jabolčnih sortah, o kupčiji s sadjem v splošnem na domačem in inozemskem trgu, posebno pa o sadjegovstvu in o uporabi sadja v Nemčiji in tujih državah, kar je članstvo z zadovoljstvom vzelo na znanje.

Predsednik Masaryk —
častni doktor naše univerze.

Nemške pritožbe proti Poljakom pred Društvom narodov.

62. zasedanje Društva narodov. Takoj na prvi seji so začeli Nemci oster boj proti politiki Poljske proti nemški narodni manjšini. Na sliki vidimo na sredini angleškega ministra za zunanje zadeve Hendersona, ki predseduje sedanjemu Svetu D. N., da desni od njega je Briand, francoski minister za zunanje zadeve, potem pa italijanski minister za zunanje zadeve Grandi in nemški minister za zunanje zadeve dr. Curtius. Na levi od Hendersona pa je glavni tajnik Avenol, potem zastopnik Japonske in poljski minister za zunanje zadeve Zaleski.

Cehoslovaški upolnomočeni minister in poslanec na našem dvoru dr. Flieder, zastopnik predsednika Masaryka na promociji dne 31. januarja 1931.

Mahatma Gandhi.

Veliki voditelj indijskih nacionalistov, katerega so angleške oblasti 5. maja lanskega leta zaprle zaradi agitacije proti monopolu soli, je bil te dni izpuščen iz zaporov na odredbo indijskega podkralja.

Pierre Laval
predsednik nove francoske vlade.

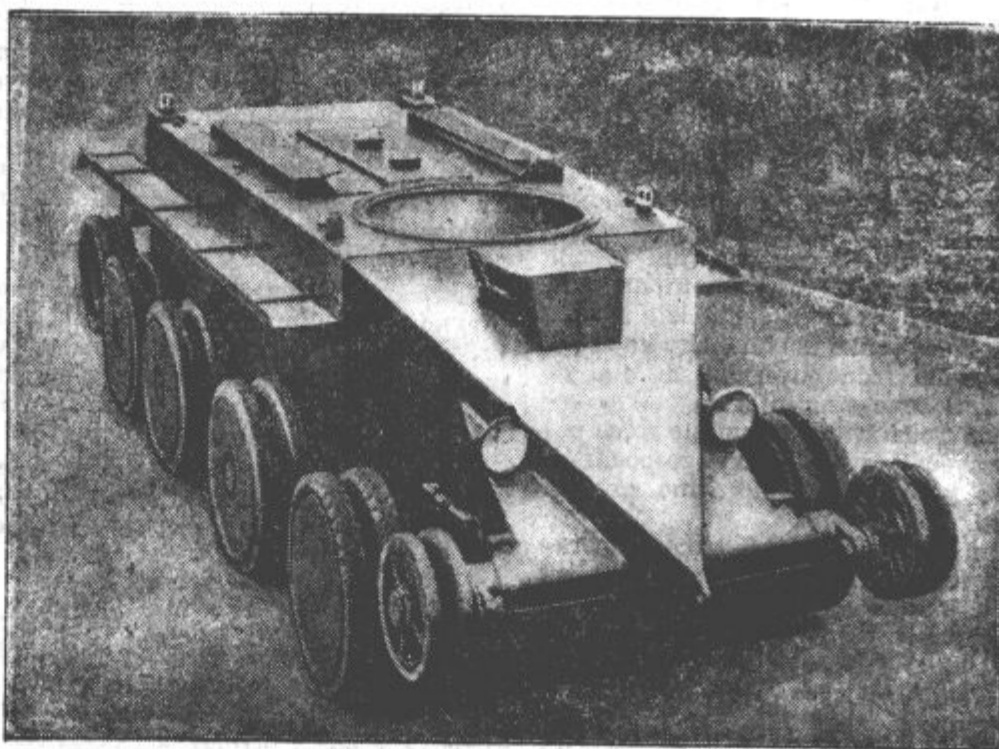

Zamorec — minister v Evropi.
V novi francoski vladi sedi tudi zamorski poslanec Diagne kot državni podtajnik v ministrstvu za kolonije. To je prvič, da sedi zamorec kot minister v vladi evropske velesile.

Sedem žrtev plazu.

V pogorju »Benediktinerwand« blizu kopalnice Tölz na Bavarskem se je vadal večji oddelek bavarske policije v smučanju. Čisto nepričakovano pa se je s hriba vaul plaz na moštvo, ki je zahteval sedem žrtev, nekaj mož pa so s težavo rešili izpod sneženih mas.

Najmodernejši tank na svetu.

Najmodernejši tank (reci tenk) na svetu je zgradil neki Amerikanec. Ta tank se premika naprej na »verigic« kakor na kolesih in doseže lahko hitrost od 45 do 75 milj na uro. Ameriški vojaški strokovnjaki so naročili že več takih tankov za ameriško armado.

Tajne pisave, vohuni in cenzura.

»Črne kabinete« imenujemo danes in so imenovali tudi že prej tiste ustanove in urade, kjer so znale izurjene roke prav previdno odstranjovati pečate s pisem z razbeljenimi krtinami, da so nadzorovali na ta način delovanje politično sumljivih ljudi. Danes takih »črnih kabinetov« v večini držav ni več.

Prav zanimivo pa se bere zgodnica, kako se je neka princezinja prepričala, ali njeza pisma tudi odpirajo ali ne. Pisala je svoji materi v Pariz pismo čisto nedolžne vsebine, nazadnje pa je pristavila besede: »Prilagam Ti še nekaj vijolic. Hrani jih kot spomin name.«

Vijolic pa ni priložila. Ko pa je mati pismo odprla, so padle iz pisma vijolice!

To se je moglo zgoditi le tako, da je uradnik, ki je pismo pregledoval v »črnem kabinetu«, res mislil, da so vijolice bile notri, da so pa nekam padle; da bi pa vsako sled odpiranja pisem zabrisal, je res kupil vijolice in jih priložil pismu.

Med vojno so posebno strogo nadzorovali pisma ujetnikov. Pa so enkrat prišli na to, kako zelo so židje zadovoljni s hrano, ki je tako dobra kakor na dan židovskega praznika »purima«. Šele zelo kasno so prišli na to, da je praznik »purim« za žide — postni dan.

Tega načina pisave so se vojni ujetniki zelo radi posluževali. Dogovorili so se med seboj, kaj naj samo zanje pomeni ta ali ona navadna beseda, in šlo je.

Drugi so poskušali pisati med vrsticami z »nevidno tinto«. Dve taki tekočini ima človek vedno pri sebi: Slino in scalcino. Čim se pisava posuši, je nevidna; če pa pismo segreješ nad plamenom, se pisava pokaže.

Tajnih pisav se poslužujejo zlasti vohuni v vojski. Pisali so s silno drobnimi črkami pod pisemske znamke itd. V časopise so dajali navadne trgovske oglase, ki pa so bili pomembni za onega, kdor jih je po dogovoru razumel.

Kljub temu pa je posamezni vohun vedno v veliki nevarnosti. Nekemu zelo zvitemu vohunu se je n. pr. posrečilo, da je angleski policiji, ki ga je zasledovala, pred nosom pobegniti v London. Tam ga je policija dolgo zaman iskala. Nekega dne pa je dobila poučija v roke pismo, kjer je stalo »Od četrta naprej 213«. Ponijski inšpektor je to takoj domneval, da utegne biti to pismo v zvezi z iskanim vohunom in da utegne biti številka 213 hišna številka. Pogledali so v seznam vseh londonskih ulic in so res našli eno samo ulico, ki je imela hišo s številko 213. Na četrtek je bil vohun ujet.

Prekanjena sleparka.

Dandanes se mnogo govori in piše o enakopravnosti žensk in moških. In kakor je podobno, si ravno ženske močno prizadevajo, da bi to enakopravnost dosegle in sicer tudi na slabi strani, pri močinih. To dokazuje slučaj neke prekanjene sleparke Helene Vertun, ki je znala prav udobno živeti kot vecna nevesta.

Delala je tako kakor delajo moški, ki se vržejo na sleparije, z ženitvami goljufajo lahkoverne ženske za denar.

Helena Vertun je stara okoli 30 let. Posebno lepa ni, tako da človek težko razume njeno privlačno moč na moške. Ima pa lepo obnašanje in govori gladko več jezikov. Prepotovala je pa skoro vse evropske dežele in povsod je sleparila kar na debelo.

Navadno je dala v časopise kakšen oglas, kjer se je bralo, da bi se taka in taka ženska rada omožila. Navadno se je vjel na takšne oglase kakšen bedak, s katerim pa se je morala seznaniti kasneje tudi osebno. Da bi pa na svoje izbrane žrtve napravila ugoden vtis, je morala imeti vedno lepo stanovanje in tudi oblečena je morala biti vedno lepo. Vozila se je navadno z avtomobilom. Izdajala

se je navadno za imenitno žensko in si je pridevala razna imenitna imena. Posebno rada pa je dajala svojim žrtvam razumeti na skrivnosten način, da je hči tega in tega bivšega nadvojvode, ki si je tudi po prevratu še ohranil nekaj premoženja. Imena dotičnega »nadvojvode« pa ni povedala seveda nikdar!

Na ta način je znala prekanjena sleparka ogoljufati dosti kalinov, ki so ji nasedli in je oskubila drugega za drugim za težke tisočake. Ker se je posej izplačal le z bolj bogatimi ljudmi, je oškodovala vsakega najmanj za 20 tisoč nemških zlatih mark, s tem denarjem pa lahko prav udobno živela, dokler je ni prijela policija. Pri preiskavi pa so dokazali, da je vsako leto prisleparila do 100.000 mark ali skoro poldrug milijon dinarjev.

Koliko zaslužijo ženske v Ameriki?

Nedavno je objavil finančni minister Zedinjenih držav statistiko, iz katere je razvidno, da je živelo preteklo leto v Zedinjenih državah 511 oseb, ki so imele na leto po 1 milijon dolarjev dohodkov ali pa še več. Med temi 511 osebami je bilo 28 žensk in med temi sta bili dve, ki sta »zaslužili« nad 5 milijonov dolarjev. V Zedinjenih državah pa izhaja tudi časopis »Bankers-Magazine«, ki tudi objavlja razne statistike in iz ene od teh statistik je razvidno, da je bilo med ameriškimi davkoplačevalci 41 odstotkov žensk.

Te številke potrjujejo, da znajo ženske v Zedinjenih državah izborna zaslužiti. Milijonov sicer ne zasluži vsaka Amerikanka, ampak vendar. Lepe tisočake, in sicer v dolarjih, jih pa le večina zasluži.

Kljub temu pa tudi Amerikankam, ki si morajo same zaslužiti svoj kruh, ni poslano samo na rožicah, kajti tudi ženske morajo

Kmetško gibanje v Švici.

(Nadaljevanje.)

Po sprejetju teh zakonov je postal kmetški stan gospodarsko znatno jačji, v političnem življenju pa dosegel tako stopinjo, ki mu je dajala jamstvo, da se državna politika ne bo mogla voditi brez njegovega sodelovanja, tem manj pa zoper njegove interese. Medtem je prišlo v težek položaj švicarsko kmetško sirsarstvo zbog tega, ker so se vsi izvozniki sira — bili so sami veliki trgovci — združili z namenom, da dobijo produkcijo sira v svoje roke in potem diktirajo cene sira. To je bilo leta 1911., ko je Švica izvozila v inozemstvo svojega sira za 400 milijonov frankov. Z ozirom na to, da je ves izvoz sira bil v rokah kakih 60 trgovcev, jim je bilo lahko združiti se proti kmetom in diktirati cene sira. Ker so baš omenjenega leta švicarski kmetje imeli velike količine sira za izvoz, so bili izvozniki trdno uverjeni, da jim bo uspelo znižati cene sira in si zagotoviti velike dobičke. Toda švicarski kmetje so se popolnoma zavedali svoje velike gospodarske moči in so v tej borbi s trgovino zmagali na celi črti.

Ko le ni moglo priti do nikakega sporazuma med kmeti in trgovino in so trgovci prenehali z nakupom sira, so kmetje uvideli, da gre za njihovo eksistenco. Zato se je odločila kmetška zveza, osnovati posebno kmetško organizacijo za izvoz sira v inozemstvo. Za ustanovitev tega združenja je bil predviden kapital stotisoč frankov. Toda zavedni švicarski kmetje so v treh dneh zbrali sedemkrat večji kapital, t. j. 700.000 frankov, in s tem zagotovili svojemu lastnemu podjetju obstoj. Na ta način je bilo mogoče, takoj začeti s

poslovanjem. Podjetje je takoj prevzelo dve stari trgovski poslovalnici in z njih pomočjo takoj začelo brezhibno delovati. In tako je končala borba z zmago švicarskega kmeta.

Kmetška zveza je sedaj zavzela v javnem življenju Švice tak položaj, da brez njenega sodelovanja ni prišel pred parlament noben zakon, ki bi ne bil v skladu s kmetškimi interesi. Kmetška zveza je od sedaj zastopana v vseh važnejših državnih institucijah, da zamore stalno uplivati na vodstvo državne gospodarske politike. Z njenim sodelovanjem je bil uveden zakon o organizaciji vojske, za tem nov državljanski zakonik, ki je popolnoma v duhu sedanjega časa rešil vprašanje pravice nasledstva v kmetškem domu. Ta zakonik je rešil na zadovoljstvo kmetov tudi vprašanje zadolževanja kmetškega posestva.

Švicarski kmetje so popolnoma enakopravno z ostalimi stanovni soodločevali pri ustvarjanju novega zakona o obdavčevanju, pa so tudi tu dokazali smisel za pravico in zahtevali, da se nobenega stanu ne sme nepravilno obremeniti z davki.

Poleg tega svojega udejstvovanja je zveza posvetila veliko pozornost izgradnji kmetške gospodarske in prosvetne organizacije.

Kmetijsko združništvo.

Švicarski kmetje so kmalu uvideli, kakšne bodo posledice, če bodo še dalje morali pod ceno prodajati svoje pridelke, na drugi strani pa predrago plačevati svoje potrebščine. To spoznanje jih je privedlo do prepričanja, da je njih gospodarski prepored mogoč le na podlagi združitve vseh gospodarskih enot. Spoznanje o potrebi združevanja kmetških gospodarstev v lastnih gospodarskih organi-

zacijah je vedno bolj prodiralo med kmetško ljudstvo tako, da je to gibanje kmalu zajelo vse kmete, ki so že takrat iskreno in zavestno sprejeli idejo kmetške samopomoči na združni podlagi. Čeprav se je začelo v Švici združno gibanje razvijati pozneje nego v Nemčiji, se je združništvo v Švici razvilo tako močno, da je danes v Švici že nad enajst tisoč zadrug. V Švici pride na 481 prebivalcev po ena zadruga, na Danskem, ki je po svoji združni organizaciji znana po celem svetu, pride ena zadruga na 541 prebivalcev, na Norveškem že na 777, na Čehoslovaškem na 1421, v Avstriji na 1725 in v Nemčiji na 2124 prebivalcev.

Združno gibanje se je pojavilo v Švici sicer že l. 1865., toda je napredovalo silno počasi, kar dokazuje dejstvo, da je bilo osemdesetega leta šele kakih 40 zadrug. Pozneje pa, ko so prišli kmetški voditelji do prepričanja, da je samo tem potom mogoče doseči popolno gospodarsko neodvisnost švicarskega kmeta, se je zato začelo vprav skokoma razvijati združništvo. Kmetška zveza je celo perijodo svojega delovanja od l. 1906. do konca 1913. posvečala predvsem združnemu gibanju.

Ko je kmetška zveza v l. 1910. napravila svojo prvo statistiko o stanju združništva, je ugotovila, da je v Švici 6231 kmetških zadrug in raznih podobnih gospodarskih društev z 294 tisoč člani. Čez 10 let je zveza pri zopetnem statističnem popisovanju ugotovila, da so imeli švicarski kmetje l. 1920. 10.942 zadrug in društev, in da se je število članstva podvojilo na 657 tisoč. Iz tega vidimo, da je kmečko združništvo poraslo v 10. letih za 4711 zadrug, t. j. za 76% in za 363.000 članov, t. j. za 124%.

Dalje prihodnjih.

znati v Ameriki računati, kako bodo izhajale. Povprečni zaslužek žensk v Ameriki namreč ne znaša milijona, ampak samo 1500 dolarjev na leto — milijoni so samo redke izjeme. Največ zaslužijo povprečno ženske, ki so stare okoli 40 let, kajti v tej dobi znaša njihov povprečni zaslužek po 1700 dolarjev na leto, potem pa zaslužek stalno pada.

Poslednjih 24 ur.

Na ravnatelja velike kaznilnice »Sing-Sing« pri Newyorku so se nedavno obrnili znanstveniki s prošnjo, naj jim pove svoja opazovanja, kako se obnašajo obsojenci na smrt poslednjih 24 ur svojega življenja.

Ravnatelj je odgovoril: »Prav poklieni zločinci se zabavajo v svojih zadnjih urah najraje s šahom ali pa s kartami. Zopet drugi skrbe z veliko pazljivostjo, da stopijo na morišče kolikor mogoče lepo in čedno oblečeni in zato čistijo in snažijo svojo obleko in čevlje cele ure. Nekateri slikajo na stene neverjetne slike. Največ zločincev pa kaže zelo vesel obraz in uganjajo najraznovrstnejše burke ali pa pejejo vesele pesmi, ko gredo na morišče.

O zadnjih trenutkih na smrt obsojenih ljudi pa ve mnogo povedati 84-letni stari Jurij Nesserel, ki je bil 18 let paznik v zgoraj imenovani kaznilnici, sedaj pa živi v nekem malem mestu pri Newyorku. Ta mož je napisal skupno z duhovnikom, ki je tudi leta in leta spremljal kaznjence na njihovi zadnji poti, zanimivo knjigo o poslednjih trenutkih zločincev. Kakor pripovedujeta ta dva moža, nista nikdar videla bolj veselega zločincev kot je bil neki James Kesselde, ki so ga peljali l. 1920. skupaj s tremi obsojenci na električni stol (v Ameriki usmrčujejo zločince z elektriko), ker je umoril nekega sprevodnika cestne železnice. Na večer pred usmrčitvijo je prišel paznik k obsojencu v celico in ga je vprašal, kako se kaj počuti. Kesselde je ravnano nekaj risal na steno. Tako je rekel pazniku: »Povejte mi, ali ni to oslarija, ubiti kakor piščanca človeka, ki zna tako lepo in dobro risati?« — Glasom obsodbe je moral biti Kesselde kot zadnji usmrčen, ker je bil voditelj svojih treh tovarišev. Ko se je približala usodna ura, se je oglasil v temnih hodnikih krasen tenor, ki je pel znano pivsko popevko. To pesem je zapel Kesselde, da bi dal svojim tovarišem več poguma. — Manj vesel, pač pa precej trd je bil mož, ki je bil obsojen na smrt, ker je umoril svojo sestro, ker ni maral, da bi se poročila s človekom, ki ga on ni maral. Predno je stopil na morišče, je zaprosil jetniškega zdravnika za nova očala, da bi na električnem stolu lepše izgledal. Svoja stara očala pa je »velikodušno« poklonil pazniku...

Zadnja želja velikega zločincev pa je bil šop rdečih nageljev. Enega si je zataknil v gumbnico, druge pa je razdelil med paznike z besedami: »Na svidenje, tovariši!« — Neka zločinka pa je vzbujala s svojim hladnim preziranjem cele okolice splošno začudenje. Ko so ji povedali, da je njena prošnja za pomilostitev zavržena, si je začela šivati obleko. Na večer pred svojo smrtjo je použila bogato večerjo, potem pa je vedno vpraševala, če ji dobro pristaja obleka, ki si je sama naredila. Čeprav so ji vsi rekli, da je obleka lepa, je vendarle razparala neki šiv in si obleko drugače prekrojila. Neki strastni kadilec pa je prišel na morišče s cigareto v ustih. Ko je hotel rabelj pritisniti na električni gumb, je pa rekel: »Prosim, še en dim naj potegnem!« Potem je cigareto ugasnil, vtaknil čik za uho, se lepo vsedel na stol in rekel: »Prosim, gospodje, sedaj pa le!»

Veliko gospodarstvo v Ameriki.

Približno 50 milj daleč od mesta Los Angeles v Kaliforniji se nahaja veleposestvo tvrdke »Miller ond Son«. To veleposestvo je za evropske razmere velikansko. Na njem rede nič manj kakor 24.000 glav goveje živine, do 80.000 kokoši in po 60.000 prašičev. Celih 12.000 oralov tega veleposestva je zasajenih s pomarančami. Kljub svoji ogromni velikosti pa potrebuje to gospodarsko velepodjetje prav malo delavcev. Človeške roke so tukaj skoro odveč, ker opravlja vse delo stroj. Stroj deli krmo, stroj snaži vse prostore, stroj gnoji vrtove itd.

Veleposestvo zgoraj omenjene tvrdke je znano po celi Ameriki, ker prodaja povsod svoje pridelke: pomaranče in gnjati, jajca in meso in mleko.

Prav tako je znano po celi Ameriki neko veleposestvo, ki leži blizu mesta Hollywood-a. Hollywood je znana centrala za izdelovanje filmov. Na tem veleposestvu se pečajo izključno z rejo kokoši. Tu rede povprečno po 350.000 kokoši, ki znesejo na dan 180.000 jajc, torej okoli 65 milijonov jajc na leto. Za letos nameravajo zvišati število kokoši na pol milijona, ker se je reja kokoši izkazala za zelo dobičkanosno.

Pa tudi v samem Newyorku se nahaja velik zavod za rejo kokoši. Skoro sredi mesta stoji poslopje, kjer rede okoli 10.000 kokoši. Vse delo pa opravljajo stroji. Kokodanje več tisoč kokoši sredi mesta nikogar ne vznemirja, ker je ropot strojev, avtomobilov itd. še mnogo hujši, tako da ve malokdo, ki gre mimo te hiše, kaj se v tej hiši nahaja. V posloplju imajo ogromen aparat za valenje, kjer lahko valijo naenkrat do 50.000 jajc. Vse delo pa vodi in nadzoruje en sam človek, g. John Smith, lastnik hiše in vseh 10.000 kokoši.

V Kaliforniji imajo farme, kjer rede le po 2000—5000 kokoši, za prav majhne, farme pa, kjer rede po 14.000 kokoši, imajo le za srednjevelike. Povsod pa, na velikih in majhnih farmah, dela le stroj, tako da opravi na srednjeveliki farmi lahko vse delo en sam delavec. Zato ni čudno, da gre skozi roke enega samega takega delavca na leto okoli 1 milijon jajc.

Največ kokoši pa rede v Kaliforniji v mestu Peteluma. Tam oznanjajo že na cestah velikanski plakati, da se nahajaš v mestu, kjer pride na vsakega prebivalca do 500 kokoši. Mesto ima namreč okoli 8000 ljudi, ki rede nad 4 milijone kokoši. Znano pa je to mesto tudi po svojih ogromnih strojih za valenje. Sedem valilnic je tako velikih, da lahko izvale, v njih na leto do 7 milijonov jajc,

to je v vsaki valilnici po 1 milijon. Kokošnjaki v tem mestu pa so narejeni na svoj poseben način: ker je mesto silno vetrovno, so kokošnjaki zavarovani z žaluzijami (»polkni«), tako da veter ne more do kokoši, svež zrak pa le lahko kroži. Kokoši pa, ki ne nesejo, pošiljajo v velikanske klavnice, kakoršnih je v Ameriki več, kjer jih še 10—12 dni pitajo, da dosežejo neko določeno težo, potem pa jih pokoljejo. Zaklane kokoši položijo v ledenice, da meso zmrzne in zmrznjene zaklane kokoši pošiljajo potem po celi Ameriki in celo v Evropo.

Zanimiva je tudi ogromna mlekarna, ki jo je zgradila tvrdka Wocker-Gordon blizu Newyorka. Tukaj rede 14.000 krav. To za ameriške razmere sicer ni mnogo, vendar pa je zanimiv način, kako je celo podjetje urejeno. Glavno je, da je mleko popolnoma čisto. Tega mleka ni treba niti sterilizirati niti prekuhavati, da poginejo vsi škodljivi bacili, ker že molzejo krave tako, da se obenem z molžo že uničijo vsi škodljivci v mleku. To mleko pa dobivajo od omenjene tvrdke samo dečja zavetišča in bolnišnice.

VSE NOVE NAROČNIKE, ki prejema »Kmeti list« od meseca decembra, katerim so bile priložene tudi položnice, prosimo, da zanesljivo tekom par tednov poravnajo svojo naročnino, sicer bomo ukinili nadaljnje pošiljanje lista vsakomur, ki bi se tega ne držal in ne bi pravočasno naročnine plačal. Kdor pa slučajno položnice ni prejel, naj zahteva od uprave, da mu jo takoj pošlje. Naročnina za celo leto stane samo 30 dinarjev.

Sejmi.

- 9. februarja: Grahovo, Zagorje, Mengeš, Pilštanj, Konjice.
- 10. februarja: Sv. Jurij ob juž. žel.
- 12. februarja: Motnik, Šoštanj.
- 14. februarja: Dob, Dobrava, Št.-Lampert, Zirovnica, Semič, Brežice, Ponikva, Središče, Žalec, Sevnica.

Valute.

1 nemško marko	Din 13'47
1 avstr. šiling	Din 7'96
1 angleški funt	Din 274'60
1 švicarski frank	Din 10'94
1 ameriški dolar	Din 56'50
1 francoski frank	Din 2'22
1 čehoslov. krono	Din 1'68
1 italijansko liro	Din 2'97

Proslava 60-letnice ujedinjenja Nemčije v Monakovem.

(Slika nam kaže vojaško parado.)

Ali si že član Kmetijske Matice?

Gospodarstvo

Zivinozdravnik S. Arko.

Nova bolezen perutnine — bela griža piščancev.

Zadnje čase se je začela v naši državi pojavljati neka nova, jako nevarna bolezen perutnine, ki napada posebno male piščance. Nevarna je bolezen posebno zato, ker se raznaša na ri načine, in sicer z okuženimi jajci, z oplojenjem in z odpadki bolnih živali. Belo grižo povzročajo posebne vrste kužnih klic, ki so jih pa šele v zadnjem času našli.

Največkrat so okužena že jajca za valjenje, tako, da se iz njih zležejo že bolni piščanci. Taka jajca nesejo okužne kokoši, ki so največkrat popolnoma zdrave. To je dostikrat vzrok, da se bolezen opazi šele tedaj, ko je že veliko živali okuženih. Jajca zamore okužiti tudi bolan petelin pri oploditvi. Razun tega raznašajo bolezen na griži bolni piščanci, ki s svojimi odpadki okužujejo druge še zdrave kokoši.

Ako se da oplojeno okuženo jajce valiti, lahko kužni proces v jajcu v vsakem stanju valjenja toliko napreduje, da uniči življenje v njem. Zato opazujemo v takih slučajih, da je od posajenih jajc veliko klopotev in zadušenih piščancev, kjer je plod že več ali manj razvit, pišče se pa vendar ne zleže. Marsikdo, ki ne ve, da ima bolezen v kurniku, bi bil mnenja, da se piščanci zato ne morejo zleči, ker je lupina predebela, da je pišče ne more preključati. Taka domneva pa je napačna, ker vzrok temu je bolezen in je okuženi plod mrtev, že predno se ima roditi.

Kako se bolezen prenaša od pokoljenja do pokoljenja, naj nam služi sledeči primer:

Okužena, čisto navidez zdrava kokoš, nese okužena jajca, iz katerih nastanejo a) klopotci, ali b) zadušena jajca, ali pa c) izvalijo se bolni piščanci, kateri večinoma poginejo, ali d) navidezno zdravi, toda okuženi piščanci. Od teh jih večinoma zbolijo in pogine, nekateri pa ostanejo in dorastejo v okuženo kokoš ali petelina, ki zopet dalje prenašajo bolezen. Tako se to ponavlja od začetka do kraja, od pokoljenja do pokoljenja in uničuje kokošjerejo.

Ker se bela griža, kakor že omenjeno, prenaša tudi z odpadki griževih piščancev, zamore torej samo eno okuženo jajce razširiti bolezen ne samo v domačem, temveč tudi po sosednjih dvoriščih.

Oni piščanci, ki so bolezen na videz preboleli, lahko pozneje, ko so odrasli, zopet vidno obolijo, kar se dogaja, če se njih telesna odpornost zmanjša (hladno deževno vreme, slaba hrana itd.). V takem slučaju začnejo poginjati odrasle kokoši kar na hitro, čisto brez posebnih, vidnih znakov. Pri odraslih živalih se ta bolezen imenuje kokošji tif, ker se poprej ni vedelo, da to bolezen povzročajo v bistvu iste kužne klice kot belo grižo.

Znaki bolezn.

Najraje se bela griža pojavi pri par dni starih piščancih. Pišče postane klavrno, noče zobati in čez par dni dobi hudo drisko. Blato je belormenkaste barve ter se dostikrat zlepi okolu zadk, tako, da zamaši črevo, vsled česar nastane zaprtje. Taki bolni piščanci si najraje poiščejo kak solnčnat kot, kjer nepremično čepijo z zaprtimi očmi in povešenimi perutmi, dokler čez par dni ne poginejo. Včasih pa boleha tudi 2 do 3 tedne, dokler popolnoma onemogli ne poginejo. Navadno pocrka polovica do dve tretjini celega legla, niso pa redki slučajji, da poginejo vsi do zadnjega.

Če ostanejo piščanci živi tri ali več tednov, tedaj se polagoma popravijo in navidez

bolezen prebolijo. Toda to je, kakor rečeno, samo navidezno, ker v resnici imajo taki piščanci še vedno v sebi kužne klice, ki jih stalno raztrosajo s svojimi odpadki. Vsled tega neprestano ogrožajo svojo okolico in so pravo leglo bolezn ne samo za druge zdrave kokoši, temveč tudi za daljno potomstvo.

Iz takih piščet dorasle kokoši boleha na trajni obliki bele griže, katere glavni znak je belormenkasta driska. Vendar pa moram opozoriti na to, da se driske večkrat niti ne opaža. Take okužene kokoši ali sploh ne nosijo ali pa so njih jajca večinoma okužena.

Kako se obvarujemo in zatiramo belo grižo?

Najsigurnejši način, da se ista ne zanese v dvorišče, je skrajna previdnost pri nakupu jajc za valjenje. Kako se da pa ugotoviti, če so kokoši oziroma njih jajca okužena ali ne? To se da čisto sigurno ugotoviti samo z zdravniško preiskavo krvi. Kakor že omenjeno, so kokoši večkrat navidez popolnoma zdrave, če pa preiščemo njih kri, vidimo, da so okužene. Preiskava krvi je torej edini in najzaneslivejši način, da se bolezen dožene. Preiskava krvi se izvrši v državnih bakterioloških zavodih, kamor pošlje kri pozvani živinozdravnik, ki je kokošem kri odvzel. Vsled tega bodite pri nakupu jajc za valjenje ali plemenskih kokoši previdni in zahtevajte pred nakupom od prodajalca zdravniško spričevalo, v katerem mora biti navedeno, da je živinozdravnik kokoši pregledal in da je kri vseh kokoši najdena pri preiskavi zdrava.

Kdor ne pazi na to, da kupuje jajca in plemenske živali samo od na krvi preiskanih kokoši, ta je v nevarnosti, da okuži celo dvorišče samo z enim okuženim jajcem!

Posebno previdni pri nakupu jajc morajo biti oni posestniki, ki se bavijo z umetnim valjenjem. Tem preti nevarnost, da jim propade celo leglo iz dveh razlogov: prvič zato, ker navadno zbirajo jajca iz raznih dvorišč, pa na ta način lahko zanesejo grižo v svoje dvorišče z jaci, drugič pa zato, ker se ta kužna bolezen v posebno hudi obliki razvija pri piščancih z umetno kokoljo. Nesumljivo je namreč, da umetna kokolja ne more nikdar dajati vseh onih povoljnih pogojev za razvoj mladih živali kot narava sama.

Razume se samoodsebe, da se mora razun odstranitve vseh okuženih kokoši v vsakem dvorišču, kjer se je bolezen pojavila, izvršiti tudi temeljita razkužba, da se s tem prepreči nadaljno razširjanje bolezn.

Na žalost nam do danes še ni znano, kako učinkovito sredstvo za zdravljenje bele griže. Niti cepljenje, niti razna zdravila ne hasnejo nič. Zato moramo vso pozornost posvetiti odbrani in bitji, kar vnovič povdarjam, skrajno previdni pri nakupu jajc in kokoši, da se obvarujemo nesreče.

Priporočam, da se vsak sum takoj, brez odlašanja prijavi živinozdravniku, ki bo odredil vse potrebno za pobijanje te nevarne bolezn.

G. Gomišček.

Kako delamo.

Kako delamo z lastnimi agrarnimi produkti, naj nam pričajo sledeče dogodbe:

Naša jabolka so znana in cenjena na tujih trgih. Cenjena so zaradi dveh lastnosti. Prva, ker so jako dobra in pripravna, da pridejo na vsako mizo; druga njihova lastnost je ta, da tuji trgovec lahko z njimi zasluzi 200 do 300% in še več.

Neka tržaška firma je nakupila v naši banovini precej jabolok. Kakor običajno, kopec ni dovolil, da se le te sortirajo in opremijo, kot bi bilo potrebno. Jabolka so bila naložena kar v zaboje in nekaj celo »alla rinfusa«, to je, kar nametana v vagone. Seveda,

taka jabolka so šla v Trst po jako nizki ceni. Tu jih je tvrdka lepo sortirala in prodala v Bari in Ancono kot tirolska jabolka. Anconski trgovci, ki se v pretežni večini pečajo z izvozom južnega sadja in sočivja, so ta jabolka lepo opremili, jih dali v ameriške zaboje in jih prodali naprej kot blago iz Kanade. To bi še šlo! A ako povem, da je precej teh jabolok prišlo v naš Split in se tu prodajajo po Din 25 za kg, je vendar malo preveč. In naši na jugu posebno sedaj v zimi jih radi kupujejo, ker so jako okusna in kar je glavno, so iz Amerike, ki se je po slučaju pomaknila na Štajersko. Ni pa vedno ta pot. Velikokrat gre do naravnost iz Trsta v našo Dalmacijo in se tu prodajajo kot ameriško blago. Po mnenju nakupovalca neke tržaške firme, ki se stalno drži tu pri nas in pozna dobro trg in blago, so jabolka iz naše banovine najbolj primerna, da se jih prodaja pod tujim imenom, ker imajo vse lastnosti dobrega, finega namiznega sadja. Njegova tvrdka zasluži z našim blagom ogromno in to z razmeroma malimi stroški. Naših jabolok se poje v Dalmaciji jako dosti in vse pod tujim imenom.

Mi se sicer bahamo, da izvažamo sadje in da nam gre precej izpod rok, a zanje ne dobimo niti plačan trud. Ni dovolj, da mi blago prodamo, kakor si ga nakupovalci žele. Mi moramo stremeti za tem, da blago prodamo tako, kakor si to želi trg in za ono ceno, ki mu gre po njegovih lastnostih. Povedati je treba konsumu doma in v tujini, da so naša jabolka dobra in fina in da veljajo ono, kar kanadska. Naša sadna trgovina mora za tem, da v korist kmeta izokristi vse te lastnosti in da našemu blagu pečat solidnosti in dobre kvalitete. Radi tega pa moramo zasledovati trg in pota našega blaga. Kajti mi popolnoma nič ne potrebujemo tujine, da bo naše blago samo opremila in ga pošiljala spet k nam, kjer ga bodo naši plačevali za 10kratno ceno. To znamo mi sami dobro in še to v korist sadjarja in konsumenta.

Nujno je potrebno, da se o tem začne razmišljati in tudi delovati. Od samega pisanja ne bomo imeli nič razen jeze in gnevi. Oni, ki so za to poklicani, naj stvar dobro premislijo in kmet jim bo gotovo sledil. Ako pa imamo zadruga, naj te ne bodo gola pridobitvena organizacija. Treba je pomisliti, da je cilj zadruga malo večji in širši kot cilj posameznega trgovca. Zadruga ima pred očmi kmeta in tega mora štediti in delovati mora njemu v korist. Misljam, da bi se tudi na polju izvoza dalo marsikaj narediti, kar bi bilo v korist kmeta in našem gospodarstvu. Ali naj čakamo spet novo jesen.

Nekoliko besed o vinski krizi.

Star pregovor pravi: Kogor boli, ta kriči. Če prideš, spoštovani čitatelj, v vinorodne kraje, se boš na prvi pogled prepričal o bedi, kakoršne še ni bilo in ne bi smela biti, saj je te božje kapljice prirastlo precej in še primerno dobre. Pa kaj se hoče, če se ne da v denar spraviti. Vse tarna samo o vinski krizi.

Trdim pa, da bi se tej vinski krizi opomoglo veliko s tem, če bi se trošarina in vsi davki na vino preuredili. Obdačilo bi se naj le vino gostilničarju, in tisti sod, ki ga želi dati na pipo. Vsa druga zaloga vina pri gostilničarju bi naj bila zapečaten, vsled česar je vsaki sum manipulacije ali tihotapstva izključen.

Vinogradniki, ki bivajo večinoma v hribovitem ozemlju, ne pridelajo zrnja, in če vina ne prodajo, nimajo tudi kruha, a kmetje poljedelci v nižavah pa nimajo vina, največkrat tudi sadjevca ne, in tako sta svojčas, dokler še ni bilo trošarine za vsakega potrošnika na vino, največkrat zamenjala. Kmet, poljedelec

je dal zrnje in dobil od vinogradnika pristno dobro in poceni vino, a vinogradnik pa je dobil zopet za vino zrnje, ter je imel dober domači kruh za svojo družino in delavce in tako sta bila oba zadovoljna in srečna. Danes to vsled vinske trošarine ni mogoče.

Lansko leto je bila v splošnem po celi naši Dravski banovini (izvzemši par okrajev) in tudi v drugih kanovinah, zelo slaba sadna letina in tako zgleda, da tudi za drag denar ne bodo kmetje mogli sadjevca kupiti. Brez pijače pa vsaj v poletnem času, pri težkem in napornem delu na kmetiji z družino in delavci nikakor ne gre. Primorani bomo kupovati torej vino, katero bi naj bilo vsake trošarine in vseh davkov prosto, ker je gospodar, ki mora kupovati pijačo za svoje ljudi, že itak preveč gmotno prizadet.

Izvozna premija, ki jo država plačuje izvozniku, ki najmanj 50 hl vina izvozi z eno pošiljko, po 1 Din pri litru, naj bi se preuredila tako, da bi je bili deležni tudi manjši producenti, ki pridelajo zelo dobro kapljico in bi jo lahko prodali v inozemstvo.

Zeleti bi bilo, da vse kmetijske, posebno pa vinogradniške občine, razna vinarska združenja in Kmetijska družba, zaprosijo gospoda finančnega in kmetijskega ministra:

1. Naj se pobiranje trošarine in drugih davkov na vino, katero rabi kmet ali kedorkoli za gospodarsko uporabo — ukine.
2. Vino naj se le gostilničarju zatrosarini in sicer takrat, ko želi sod nastaviti.
3. Izvozna premija naj se izplača vsakemu izvozniku, ki izvozi iz naše države najmanj 100 litrov vina.

4. Vsak uvoz tujega vina naj se tako visoko zacarini, da ne more konkurirati z našimi cenami vina.

5. Bánovinska in občinska trošarina na vino ne bi smela presežati državne trošarine.

6. Naj se obdačijo tudi vse brezalkoholne pijače, ki delno povzročujejo vinsko krizo.

Franjo Cajnko, Slovenjgradec.

Malo odgovora.

Na članek v »Jutru« z dne 30. jan. 1931, pod »Gospodarstvo si dovolimo to-le pripomniti:

Nerazpokoženje vlada od strani trgovine in industrije, ker predvideva proračun banske uprave v Ljubljani pobiranje davka na nakladanje in razkladanje po Din 25— od vagona in ker jim ni bila dana prilika, da bi pred definitivno sestavo banskega proračuna izrazili svoje mišljenje o teh davščinah. Iz omenjenega članka se vidi namigavanje intervencije pri pristojnem ministrstvu, da ta davek črta, ker te vrste davkov ne ustrezajo interesom narodnega gospodarstva in trgovine, ker se ustvarja s tem v državi carinske meje in banski protekcionizem.

Kaj bomo pa rekli kmetje k temu? Ko nam je proračun mestne občine ljubljanske naložil poleg tržnine uvoznino, ničmanj kot Din 500— od 10tonskega vagona. Te cene veljajo za krompir, repo, zelje, drva itd., sploh vse, kar kmet uvaža v mesto. Na mleko

pa najmanj še enkrat toliko. Jednako s kmetom ali pa še bolj je obdavčen mali obrtnik, ko se mu vzame na mitnici lep del vrednosti izdelka, kmetu pa pridelka.

Niso li to še veliko hujše carinske meje in mestni protekcionizem? Kakor da bi kmetje ne plačevali državnih, banovinskih in občinskih davkov ter doklad. Obenem vprašamo, koliko kmetov je teklo z intervencijo proti takim sklepom v Beograd? Ali smo morda kmetje kaj izvzeti pri 2% pobiranju carine od vsega v Ljubljani zacarinjenega blaga za kaldermino, ki jo dobiva mestna občina ljubljanska za vzdrževanje cest? Pri tem se vidi, kako pomagamo kmetje tudi pri cestah v Ljubljani, dasi sami hodimo na deželi po raztrganih in blatnih cestah, a avtomobili nas pa poleg vsega tega še obmetavajo z blatom kar na debelo, tako, da se človek skoro ne upa več na cesto. Radovedni smo, kako bi morali avtomobili voziti, ako bi vloge zamenjali.

Sedaj pa pogledimo še življenje industrija, trgovca in kmeta in kateri bi lažje prenesel te carinske meje? Kmet v svoji borni obleki zgodaj zjutraj pri delu s celo družino, tudi z otroci od 10 let naprej, ter delajo cel dan kakor mravlje. Hrana: krompir, kaša, zelje, repa, ješpren, meso pride na vrsto bolj redkokdaj in to samo ob večjih praznikih. Industrijalec in veletrgovec si pa tudi danes v največji gospodarski krizi lahko privoščita vse udobnosti. Naprošamo merodajne oblasti, naj tudi te carinske meje ukinejo. — Kmet z drže.

Redilnost medu.

D. med. Reklam, Leipzig, piše: »Med je jako prebavljiv, tečen in prijetnega okusa, gre po zavžitju naravnost v kri, ne pušča neprebavljenih snovi v telesu, služi za ogrevanje telesa, poživlja živce in povzdiguje telesne moči.«

Profesor Klemperer, Monakovo, pa piše: »V medu imamo hranilo, ki je sposobno nadomestiti v naši prehrani hidrate, saj vsebuje žlica medu 75 kalorij, to je več kakor eno jajce. Žal se med še premalo uporablja kot hranilo.«

Dr. Silvij Magni, Pistoja, priporoča po svojih izkušnjah v zavodu za odgojo dojenčkov med pri uporabi umetnih hranil dojenčkov, ker samo med zamore ista izpolniti, da zamorejo nadomestiti materno mleko. Med je v otročji dobi neverjetno važen za prehrano, ker le on zamore povzdigniti hitro moč doraščajoče mladine.

Zaradi visoke redilnosti medu, zadostujejo že male količine medu, da oživijo človeško telo. Turist ali sportnik bo bo oživel po naporu kaj kmalu, ako zavžije žlico medu na črnem kruhu. Sploh se priporoča vsem zdravim osebam, da zavživajo med na kruhu in ne samega.

Iz medu se da napraviti pijača, ki osveži ži skoraj trenutno izčrpano telo po težkem naporu. Kavino žlico medu se meša toliko časa v kozarcu vode, da se med popolnoma v vodi razstopi. To vodo se popije v malih po-

žirkih. Po zavžitju te tekočine ugasne takoj žeja in se pomirijo vsi vsled napora razdraženi živci.

Prijava poizkusnih zemljišč za gnoj. poskuse.

Da se dožene uporabnost glavnih dušikovih umetnih gnojil za spomladansko gnojenje k okopavinam in se kmetovalcem pokažejo na vzgledih uspehi umetnega gnojenja, namerava napraviti Kmetijska poizkusna in kontrolna postaja v Ljubljani letos spomladi večje število primerjalnih gnojilnih poizkusov s krompirjem kot poizkusnim sadežem. Postaja bo delala te poizkuse za sedaj le na teritoriju bivše ljubljanske oblasti, izvzemši črnomeljski okraj, in na teritoriju sedanjega čabranskega okraja. Poizkusi bodo merili najmanj 250 in največ 5000 m². Na površinah 250, 500 in 1000 m² se bo napravil le enkratni poizkus, na površini 2000 m² dvakratni, na površini 3000 m² trikratni, na površini 4000 m² štirikratni in na površini 5000 m² petkratni tak poizkus. Vsaki delnih poizkusov bo imel 5 parcel.

Kmetovalci, ki imajo resno voljo in resnično veselje delati bolj kmetijske poizkuse sebi in svojim sosedom v pouk in zabavo ter imajo za ta namen na razpolago primerno zemljišče s krompirjem, se pozivljajo, da se prijavijo pisмено ali ustmeno Kmetijski poizkusni in kontrolni postaji v Ljubljani, Dunajska cesta 38. V pismeni prijavi naj prijavek navede čitljivo svoje ime in priimek, kraj in hišno številko bivališča ter pošto in železniško postajo. Nadalje mora prijavek v pismeni prijavi navesti natančno mero (širino in dolžino) v metrih dotičnega zemljišča, ki želi delati poizkus na njem. Pri ustmenih prijavih se vse to vzame na zapisnik.

Prijave se sprejemajo do srede meseca februarja t. l. Zamudniki se bodo vpoštevali le tedaj, če bo še kaj poizkusov na razpolago.

Postaja bo dala poizkusniku vsa potrebna umetna gnojila na razpolago; delo in sadež za poizkus pa bo moral dati poizkusnik sam.

Poročilo o dražbi kož divjadi dne 26., 27. in 28. januarja 1931 v Ljubljani. Naprodaj je bilo mnogo več blaga kakor prejšnja leta. Kakovost kož je bila vsled mile zime in ker ni snega primeroma slaba. Blaga je bilo 40% iz Dravske banovine, 60% pa iz ost. delov države, zlasti iz Hrvatske (lisice), Dalmacije (kune belice) in Bosne (lisice). Kupcev je bilo mnogo več iz Zagreba, Trsta, Inomosta, Dunaja, Leipziga in letos prvič tudi iz Amsterdama. Vendar je bilo povpraševanja malo in še to le za prvovrstno blago. Kupci so se predvsem zanimali za kune belice, jazbece in prvovrstne gorske lisice. Vzrok manjšemu povpraševanju leži v tem, ker Amerika letos ni reflektant za kože, in pa vsled splošne gospodarske krize. To je seveda vplivalo tudi na cene, ki so zelo padle. Značilno je, da ima Leipzig in Newyork še vse lanskoletne zaloge. Vendar pa so bile v primeri s svetovnimi cenami dosežene še dovolj ugodne cene. Prihodnja dražba se vrši dne 23. marca 1931.

Bela cerkev. Tudi pri nas se je začelo na pobudo par agilnih delavcev na kulturnem polju naše vasi — prav živahna priprava za ustanovitev kmetske sokolske čete. Vse priprave so v teku in v nedeljo 8. t. m. ob 3. uri imamo v šoli ustanovni sestanek, katerega se udeleži tudi delegat Sok. župe iz N. m. Zanimanje posebno od strani naše mladine je razveseljivo. Na sestanek vabimo vse, ki so pripravljeni delovati v prosepah nacionalne stvari in probujanje naše vasi. — Zdravo!

Zastopnike

za prodajo šivalnih strojev, separatorjev, koles, gramofonov, elektrotehničnih predmetov i. t. d. pod zelo ugodnimi pogoji s p r e j m e m o.

„CENTRA“ trgovina šivalnih strojev i. t. p. Ljubljana, Poštni predal 248.

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks in kovaški premog

Vam nudi

Družba „ILIRIJA“ - Ljubljana Dunajska cesta 46. Telefon 28-20

POLNOMASTNI, POLMASTNI in TRAPISTOVSKI

SIR

ima stalno v zalogi po zelo ugodnih cenah.

EKONOM

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 7

Dražestne kodre

neomejene trpežne ob vlažnem zraku ali potenju, dosežejo dame in gosposde brez škarij kodral s Hela-esenco za kodranje las. Tudi najlepša bubi-glavica se s Hela olepša, ker je vsaka ondulacija odveč. Prihrani se velik čas in denarja, pospešuje rast las. Pogled v zrcalo Vas bo vradostil. Takoj se dosežejo obilni ondulirani kodri, mišne frizure. Mnogo zahval. Zlasti gledališke umetnice je ne morejo prehvaliti. — Cena Din 12—, 3 steklenice Din 25—, 6 steklenic Din 40—.

Dr. Nic. Kemény, Košice, Č. S. R., poš. predal 12/L. 36.

ŠIVALNI STROJI

„GRITZNER“

„ADLER“

in kolesa,

najboljši material,

precizna konstrukcija, krasna

oprema ter najnižja cena

so samo pri

Večletna garancija!
Posk v vesenju brezplačen!**Jos. Petelinc, Ljubljana**

ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika

Brezobrestna posojila

za zidavo hiš, za nakup hiš in posestev, za prevzem
hipotek na hišah in posestvih daje svojim članom

„Jugrad“

Jugoslovan-ka gradbena in kreditna zadruga
r. z. s. o. z. v Ljubljani, Kolodvorska ul. 35/I.Pravila proti plačilu Din 5.— v znamkah. Za odgovor
prosimo znamko.

Uradne ure od 8-12 in od 14-18.

1000 Din
tedenskozaslužite z obiskova-
njem v Vašem okraju.
Znamko za odgovor.
TOVARNA KOSMOS
Ljublj. na, p. pred. 307.

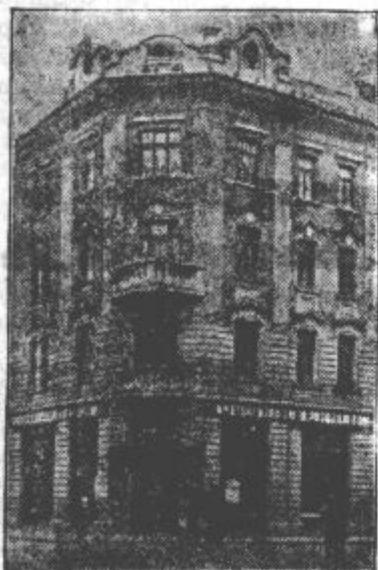
Ako imate na Vašem zemljišču

posebne materijale, barvne zemlje itd.,
pošljite vzorce in opis ležišča na Trgov-
sko in gospodarsko družbo v Ljubljani,
Cigaletova ul. 1, ki ima interes za vse
zemeljske materijale, uporabljive v in-
dustrijske svrheKako pridelati
mnogo dobrega blaga?Vzemimo na pomoč ona tehnična sredstva, ki povzročajo večje in boljše
pridelke, obenem pa zmanjšajo pridelovalne stroške. Eno teh sredstev je:**Apneni dušik**, ki vsebuje 16-20% dušika in do 70% apna, to je skupno 80-90% rastlinske hrane.
Apneni dušik vpliva blagodejno na vse posevke. Travniki dajo bujno in dobro seno. Na njivah, vino-
gradih in sadonosnikih povzroči apneni dušik večji pridelok tako kakovostno kakor količinsko.**Nitrofoskal-Ruše** pa vsebuje vso potrebno rastlinsko hrano: dušik, fosforno kislino, kalij in apno.
Vsled tega nadomestaje vsa ostala enostranska umetna gnojila in je prikladna za vse posevke in vsako zemljo.

Apneni dušik in Nitrofoskal-Ruše se lahko naroči pri „EKONOM-u“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 7, ali pa pri:

Tvornici za dušik d. d., Ruše pri Mariboru

ki raziskuje tudi zemljo in daje navodila za umno uporabo umetnih gnojil.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošt. hranilnice št. 14.257

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Brzjavni: „KMETSKI DOM“

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Telefon šte. 2847

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po
5 1/2% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po
7% brez odbitka davka na renteStanje vlog nad 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 700.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. — POSOJILA daje proti poroštvu, na
vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8-12 1/2, in od 3-4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8-12 1/2

Podružnici v Kamniku, Glavni trg, in v Mariboru, Slomskov trg 3

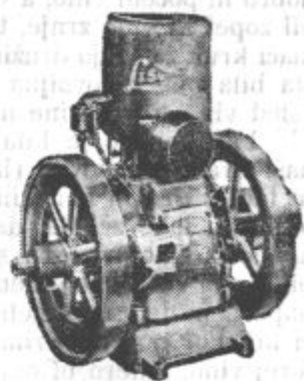
Pravkar je prišel iz Anglije

Lister

in se Vam ponuja za hlapca!

Lister Vam reže krmo, mlati in melje žito, žaga drva, črpa
vodo, dviga bremena, goni sploh vse gospodarske in
obrtniške stroje brez prestanka, vedno z enako močjo.
Svoje delo opravi v najkrajšem času in nadomesti celo
vrsto delavcev.V službi je zvest, vstrajen in dela neprestano pri naj-
večjem naporu vsaj 20 let!

Bolan ni nikoli, je močan, tih in prime za vsako delo.

Zadovoljuje se s trdim ležiščem kjerkoli in ne rabi več
kot nekaj žlic bencina na uro za delo, ki
ga opravi jako močan konj. Le enkrat ga je treba kupiti,
potem je Vaš, dela Vam skoraj zastoj in se Vam tisoč-
krat izplača.**Lister-motor**, ta najcenejša delovna moč je v edno na
razpolago pri trdki

Franc Stupica

železnina in zaloga polje-
delskih strojev

v Ljubljani,

Gospodarska cesta št. 1.

EKONOM

OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA V LJUBLJANI
Kolodvorska ulica 7nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih
pridelkov, najfinejšo banaško in domačo
moko, krmila, špecerijsko blago in ostale
v to stroko spadajoče predmete. Velika
zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre
galice ter najboljšega trboveljskega in
splitskega portland-cementa.L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
dežnikiNa
maliNa
veliko!Ustanovljeno
1839